

הספד הרמטכ"ל, רא"ל אמנון ליפקין-שחק, בהריהרצל במלאת 30 למותו של יצחק רבין

בכאב צורב וביראת כבוד שוב אנחנו כאן, נפגשים על ההר השקט הזה, הר המצבות, מול הקבר הטרי. ים של דמעות, נהרות של עצב והררי מילים כבר הוכברו בשלושים הימים שחלפו. כל מילה נוספת אולי נדמית כמיותרת, אבל יש עוד כל-כך הרבה לומר, וחשוב שייאמר ויזכר ויחרת לעד. שלושים ימים חלפו, רק שלושים ימים – הם הרי נדמים כנצח, או אולי כבר שלושים ימים, כי זה נראה כמו שביר שנייה שחלף מאז הלילה הנורא ההוא. והכאב אינו מרפה, והגרון עוד נחנק, וכיס הדמעות לא יבש.

זה הכאב שבפרידה ממפקד נערץ, זה הכאב שבגעוע לנוכח החלל הענק שהוא הותיר, זה הכאב שבשאלה המציקה ולא מרפה: איך זה קרה? איך זה קרה לנו? איך קרה בתוכנו כדבר הזה? שלושים ימים אינם די זמן כדי ללמוד לחיות עם הכאב, ובוודאי שאין די בהם כדי להשיב על השאלות המטרידות. חשבון הנפש לא נגמר עם תום שלושים ימי האבל. אולי הוא רק מתחיל עכשיו. ואת חשבון הנפש תעשה החברה, ויעשה הצבא, שהוא ראי של החברה ומשקף אותה, אבל ראוי שיהיה גם מתווה של דרך, מוביל, עמוד האש לפני המחנה. חשבון נפש – זהו חוב צבא ההגנה לישראל, כמו המדינה כולה, חייב ליצחק רבין, המצביא, המדינאי, המנהיג הלאומי, ואנחנו את החוב הזה נפרע. במתינות, לא מתוך זעם, נגייס תבונה ואורך-רוח, יכולת הקשבה וניתוח מפוכח עם נחישות המעשה ונפעל להגיע אל יסודות הקלקול, לעוקרם מן השורש ולהשיב את הרוח הטובה והנבונה, הרוח שהתברכה בה החברה שלנו וצה"ל בתוכה. זאת הרוח שבה האמין יצחק רבין ושאותה ביקש לשמור ולהבטיח בשלום ובביטחון. לכך דרוש גם זמן, לא רק שכל טוב, אומץ-לב ויושר. בהצדעה אני מבטיח שאת חשבון הנפש נעשה.

היום, אל מול הקבר שספג מאז נכרה אלפי קבין של אהבה אל המת שבתוכו, היום אני מבקש לספר על החלל שפערו שלוש יריות אקדח מיד נבזה, לומר דברי פרידה, פרידה ולא סיכום, בשמי ובשם צבא ההגנה לישראל כולו, סדיר ומילואים. דברי פרידה למפקדנו, למר ביטחון, לאיש יצחק רבין, לאדם. אומרים אצלנו: לא הפלדה תנצח, אלא האדם, ויצחק רבין, שפיקד עלינו והוביל אותנו בשדות הקרב ובנתיבי שלום, היה אדם. חכם, אנושי, אמיץ, מסור בלב ונפש. היה מנהיג, היה מורה-דרך. המורשת האישית שהפקיד יצחק רבין בידי צבא ההגנה לישראל היא המורשת הלאומית. דרכו הצבאית ופרשות חינו הן סיפור חיי האומה, שידיו וידי חבריו הקימו וביצרו באהבה, במחויבות, שהיא לעולם מופת לנגד עינינו. הביטחון על-פי יצחק רבין היה עשוי מראיית המטרה, השלם, המכלול, כמו גם מההקפדה על הפרטים. בנאומו בטקס סיום המכללה לפיקוד ולמטה, באוגוסט 1992, אומר שר הביטחון יצחק רבין לבוגרים ומשדר מסר חד-משמעי לצה"ל כולו: "לאחת הבעיות הכואבות שלנו יש שם. שם פרטי ושם משפחה. זהו צירוף שתי המילים 'היה בסדר'. מאחורי שתי המילים האלה חבוי בדרך-כלל כל מה שלא יהיה בסדר: יהירות ותחושת ביטחון עצמי מופרז, כוח ושררה שאין להם מקום. 'היה בסדר' הוא סממן לחוסר סדר ומשמעת, למקצועיות שאיננה, לבטלנות שישנה..." ומוסיף ואומר: "ומה אני רואה לעצמי זכות וחובה לתבוע מכם? בראש ובראשונה אחריות. מה עוד אנחנו תובעים מכם? אנחנו תובעים מכם מקצועיות, אנחנו תובעים מכם יוזמה ותושייה, אנו תובעים מכם להיות בני-אדם, אנו תובעים מכם דיווח אמת, דוגמה אישית, משמעת, גאווה ומוטיבציה".

בעצם תבע מאיתנו יצחק רבין להיות דומים לו, כי כל אלה שדרש היו בו. ראינו אותו מתלבט, מתייעץ ולבסוף מחליט לבד, לוקח אחריות לנועזים שבמבצעים, לנועזות שבהחלטות. בנחישות, במחשבה צלולה על הכורח לעשות מעשה, בצד החובה הפנימית שהלכה והתחזקה בו למנוע אובדן חיי-אדם. לחתור לשלום בביטחון, לשלום ולא לחלום, לביטחון בכל מקום ומקום. וכך אמר: "כל חיי בפלמ"ח ובצה"ל, מאז הייתי מפקד כיתה וכאשר שירתתי כאלוף פיקוד, כרמטכ"ל, כראש ממשלה וכשר ביטחון, בטרם החלטנו על פעולה, קרב, על יציאה למלחמה, היו ויהיו תמיד לנגד עיניי גם עיניהם של הלוחמים השואלים אם זה חיוני

ואם אין ברירה אחרת. וגם עיני האמהות, האבות, הנשים והילדים שמאחורי הלוחמים, שמחכים בבית... "אכן, הילדים היו בבת-עיניו. וכך אמר לנו: למדינת ישראל אין אוצרות טבע, אין מכרות פחם ואין נפט. אוצר הטבע הרציני ביותר שלנו הוא הילדים שלנו". הילדים האלה שעליהם חשב, דיבר ועבורם עשה יצחק רבין, הם החיילים של היום והחיילים של המחר. הם שהבינו כי למענם לחם, לרווחתם פעל ובעתידם האמין. הילדים האלה השיבו לו אהבה תמיד, ובעוצמה אדירה בשלושים הימים האחרונים. בכיכר העיר, בכיכרות הערים, בכל מקום, משאירים הם את ליבם, את כאבם ואת אהבתם אליו. בגיר לבן ובטוש שחור הם מתכתבים איתו. כותבת לימור מרעננה על מרצפת בכיכר:

"וכמו העץ הנדיב בשעתו

שנתן ונתן כל חייו

עד שלבסוף נגדע בערוב ימיו,

כך היית גם אתה

נותן ונותן כל שנותיך

ונגדעת גם אתה

אם כי לא בערוב ימיך.

אך גם לגזע עץ קטוע

נמצאה זו התועלת

כי אפשר עליו לנוח

מתלאות הדרך.

כך גם אתה

שבמותך עוד ממשיך לתת,

כי את התקווה שבנו נטעת

לא יקטע אף אחד בטרם עת".

שירת הנוער, שיר עתידנו.

יצחק רבין הוריש לנו צוואה, יצחק רבין הוריש לנו את העתיד.

צבא ההגנה לישראל מצדיע לשר הביטחון ולראש הממשלה, לרב-אלוף יצחק רבין, ומבטיח לפעול ברוחו,

להמשיך את מורשתו ולמלא את צוואתו במבחנים הגדולים ובמעשי היום-יום.

שלום מפקד, תחסר לנו מאוד.

